

Ціна на газ: наслідки та перспективи

Інна Юзефович, науковий співробітник. Дослідницькі інтереси - енергетичний сектор, регулювання та розвиток інфраструктури:

- За інформацією інформаційного агентства Інтерфакс 5 грудня 2008 року між урядом України та правлінням «Газпром» була досягнута домовленість про ціну поставок газу в Україну в 2008 році у розмірі 179,5 дол. США за тисячу кубометрів, що на 38% вище, ніж в 2007 році. Зростання ціни на імпортований газ наближує її до економічно обґрунтованого рівня, однак домовленість щодо ціни в 2008 році не гарантує надійності поставок газу в майбутньому.

Ціна на імпортований газ в Україні все ще визначається політично, а не економічно. Різниця між цінами на імпортований газ до України та їхнім європейським конкурентним рівнем залишається значною¹, що має вагомий наслідок для безпеки газопостачання в Україні. Фокусування на домовленостях про найнижчу можливу ціну спричиняє економічну та політичну залежність від країн-експортерів газу, вищу за економічно доцільну інтенсивність споживання газу та, відповідно, високий попит зі слабкішими стимулами енергоспоживання². Чим більше є різниця між політично бажаною ціною на газ і її економічно обґрунтованим рівнем, наприклад ціни імпорту в країни ЄС, тим більш невизначеними є результати переговорів.

Тому, приведення ціни до її економічно обґрунтованого рівня є необхідним кроком, а поступовість такого приведення допоможе запобігти неочікуваних потрясінь для економіки України та суспільства. Поставки газу з країн Середньої Азії (які здійснюються за цінами значно нижчими, ніж ті, за якими поставляється російський газ) забезпечують поступовість зростання.

Більш того, укладання угоди не передбачає механізму майбутніх змін ціни, що негативно позначається на бізнес-плануванні. Встановлення формули розрахунку ціни на імпортований газ забезпечить передбачуваність майбутньої ціни на імпортований газ на відміну від проведення домовленостей, коли ціна залежить від часу та результатів переговорів. Індексація ціни на імпортований газ зменшить потребу в переговорах в майбутньому незалежно від тенденцій зміни ціни.

Як і в ЄС, комерційні переговори мають проводитися енергетичними компаніями, а не урядами. Роль уряду має зводитися до визначення процедури розрахунку ціни на імпортований газ.

Наслідками збільшення ціни на імпортований газ може стати зростання внутрішніх ціни на газ, і відповідно, гальмування економічного зростання. Але проведення ринкових реформ залучення інвестицій в енергозберігаючі технології зменшить економічні втрати пов'язані з підвищенням ціни на газ.

Зростання ціни на газ призведе до збільшення ефективності енергоспоживання енергоємних галузей промисловості (особливо металургійна, хімічна промисловості), що має бути профінансовано за рахунок відповідного зростання частки капіталовкладень в загальних доходах.

Встановлення економічно обґрунтованої ціни дозволить започаткувати політично незалежні стосунки між українськими покупцями та постачальниками газу та забезпечить надійні поставки газу в Україну.

¹ Ціна імпортованого російського газу до Німеччини перевищує \$300 за тис кубометрів в 2007 р.

² За показниками Світового Банку тільки Узбекистан та Туркменістан використовують більше енергії відносно їх ВВП (мають нижчі показники енергоінтенсивності) ніж Україна.